Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MONETAR TARTIBGA SOLISHDA XITOY MONETAR MODELINI QO‘LLASH IMKONIYATLARI

Avalboyev Behruzjon Odiljonovich
O'zbekiston Respublikasi
Bank - moliya akademiyasi
Iqtisodiyotni monetar tartibga
solish yo‘nalishi 1-kurs magistranti
E-mail: azim131329@gmail.com
+998946416883
https://doi.org/10.5281/zenodo.23072689

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston iqtisodiyotini monetar tartibga solishda Xitoyning pul-kredit siyosati modelidan foydalanish imkoniyatlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tadqiq etilgan. Tadqiqotda Xitoy Xalq Respublikasi Xalq bankining monetar siyosatni amalga oshirish mexanizmlari, jumladan, foiz stavkalari, majburiy zaxira talablari, ochiq bozor operatsiyalari, qayta moliyalashtirish vositalari, kredit resurslarini ustuvor yo‘nalishlarga yo‘naltirish, valyuta kursini boshqarish va makroprudensial tartibga solish instrumentlari tahlil qilingan. O‘zbekistonning amaldagi inflyatsion targetlash tizimi va Xitoy modeli o‘rtasidagi institutsional hamda makroiqtisodiy farqlar aniqlangan. Tahlil natijalari Xitoy tajribasining ayrim elementlarini, xususan, likvidlikni boshqarishning ko‘p instrumentli tizimi, strukturaviy monetar vositalar, kredit oqimlarini iqtisodiyotning ustuvor segmentlariga yo‘naltirish hamda makroprudensial siyosatni pul-kredit siyosati bilan uyg‘unlashtirish O‘zbekiston sharoitida qo‘llanishi mumkinligini ko‘rsatadi. Biroq Xitoyning boshqariladigan valyuta kursi va kuchli davlat ishtirokiga asoslangan mexanizmlarini to‘liq ko‘chirish O‘zbekistonning inflyatsion targetlash va bozor mexanizmlarini rivojlantirish yo‘nalishiga zid kelishi mumkin. Shu sababli maqolada “to‘liq nusxa ko‘chirish” emas, balki Xitoy tajribasining moslashuvchan va bozor tamoyillariga mos elementlarini bosqichma-bosqich joriy etish konsepsiyasi taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: monetar siyosat, pul-kredit siyosati, Xitoy monetar modeli, O‘zbekiston, inflyatsion targetlash, Markaziy bank, likvidlik, majburiy zaxira, kredit kanali, valyuta kursi, makroprudensial siyosat, monetar transmissiya.

Аннотация

В статье исследуются возможности применения отдельных элементов китайской модели денежно-кредитного регулирования в экономике Узбекистана. Анализируются инструменты Народного банка Китая, включая процентную политику, нормативы обязательных резервов, операции на открытом рынке, операции рефинансирования, структурные инструменты кредитования, регулирование валютного курса и макропруденциальную политику. Особое внимание уделяется сопоставлению китайской модели с действующим в Узбекистане режимом инфляционного таргетирования. Установлено, что отдельные элементы китайского опыта могут быть адаптированы к условиям Узбекистана, прежде всего в части управления банковской ликвидностью, развития структурных инструментов денежно-кредитной политики, совершенствования механизмов трансмиссии и координации денежно-кредитной и

макропруденциальной политики. Вместе с тем прямое копирование китайской системы управления валютным курсом и высокой степени государственного участия в финансовом секторе не соответствует направлению реформ Узбекистана, ориентированному на рыночное ценообразование, гибкость обменного курса и укрепление самостоятельности центрального банка. Предлагается адаптационный подход, предусматривающий выбор отдельных инструментов китайского опыта с учетом институциональных, финансовых и структурных особенностей экономики Узбекистана.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, китайская модель, Узбекистан, инфляционное таргетирование, центральный банк, ликвидность, обязательные резервы, кредитный канал, валютный курс, макропруденциальная политика, денежная трансмиссия.

Abstract

This article examines the possibilities of applying selected elements of the Chinese monetary policy model to monetary regulation in Uzbekistan. The study analyzes the main instruments used by the People's Bank of China, including interest-rate policy, reserve requirements, open market operations, refinancing facilities, structural monetary policy instruments, exchange-rate management, and macroprudential regulation. Particular attention is paid to the differences and similarities between the Chinese monetary framework and Uzbekistan's inflation-targeting regime. The analysis demonstrates that selected components of China's experience can be adapted to Uzbekistan, particularly in liquidity management, structural monetary instruments, credit allocation, improvement of monetary transmission, and coordination between monetary and macroprudential policies. However, the direct transfer of China's managed exchange-rate mechanism and extensive state involvement in the financial sector would not be fully consistent with Uzbekistan's current reform trajectory, which emphasizes market-based exchange-rate formation, inflation targeting, financial-sector liberalization, and stronger central bank independence. Therefore, the article proposes an adaptive approach rather than direct replication. Such an approach would combine Uzbekistan's existing inflation-targeting framework with selected Chinese instruments that can improve monetary transmission, liquidity management, and targeted financial support for productive sectors without undermining price stability.

Keywords: monetary policy, Chinese monetary model, Uzbekistan, inflation targeting, central bank, liquidity management, reserve requirements, credit channel, exchange rate, macroprudential policy, monetary transmission.

Kirish

Pul-kredit siyosati zamonaviy iqtisodiyotda makroiqtisodiy barqarorlikni ta’minlashning asosiy mexanizmlaridan biridir. Markaziy bankning foiz stavkalari, bank tizimidagi likvidlik, kredit hajmi, pul massasi va valyuta bozoridagi jarayonlarga ta’siri ishlab chiqarish, investitsiya, iste’mol, bandlik hamda narxlar dinamikasiga bevosita va bilvosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli rivojlanayotgan mamlakatlarda monetar siyosatning samarali transmissiya mexanizmini shakllantirish iqtisodiy siyosatning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

O‘zbekiston 2020-yildan boshlab inflyatsion targetlash rejimida monetar siyosat yuritmoqda. Markaziy bankning asosiy maqsadi narxlar barqarorligini ta’minlash bo‘lib, o‘rta muddatli inflyatsiya

targeti 5 foiz etib belgilangan. Mazkur rejimda asosiy siyosiy instrument sifatida Markaziy bankning asosiy stavkasi qo‘llanadi, valyuta kursi esa erkin suzuvchi rejimga asoslanadi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida monetar transmissiyaning samaradorligi hali to‘liq shakllanib bo‘lmagan. IMF tadqiqotlarida mamlakatda moliya bozorlarini rivojlantirish, Markaziy bank mustaqilligini kuchaytirish, davlatning moliya sektoridagi ulushini qisqartirish va pul-kredit siyosati transmissiyasini yaxshilash zarurligi qayd etilgan [1].

Shu nuqtayi nazardan Xitoy tajribasi alohida ilmiy qiziqish uyg‘otadi. Xitoy Xalq banki bir vaqtning o‘zida narxga asoslangan va miqdoriy instrumentlardan foydalanadi. 2025-yil davomida Xitoyda majburiy zaxira normasi, ochiq bozor operatsiyalari, o‘rta muddatli kreditlash mexanizmi, markaziy bank kreditlari va diskont vositalari orqali bank tizimidagi likvidlik boshqarilgan.

Xitoy modeli faqat bitta foiz stavkasini o‘zgartirish bilan cheklanmaydi. Unda umumiy monetar sharoitlarni boshqarish bilan bir qatorda kreditlarning iqtisodiyotning ustuvor segmentlariga yo‘naltirilishi ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, Xitoyda ilmiy-texnologik innovatsiyalar, kichik va mikro biznes, yashil iqtisodiyot va uy-joy bozori uchun strukturaviy monetar instrumentlardan foydalanilmoqda.

2025-yilda O‘zbekiston iqtisodiyoti 7,7 foizga o‘sdi, inflyatsiya yil oxirida 7,3 foizni tashkil etdi. 2026-yil aprelida esa yillik inflyatsiya 7,0 foizgacha pasaydi. IMF O‘zbekistonning 5 foizlik inflyatsiya targetiga erishishi uchun nisbatan qat’iy monetar siyosatni davom ettirish zarurligini ta’kidlagan.

Shunday sharoitda Xitoy modelining O‘zbekistonga qanchalik mos kelishi masalasi oddiy “Xitoy modelini joriy qilish” masalasi emas. Asosiy ilmiy masala — Xitoy tajribasining qaysi instrumentlari O‘zbekistonning inflyatsion targetlash tizimi bilan uyg‘unlashishi va qaysilari institutsional jihatdan mos kelmasligini aniqlashdir.

Metodologiya

Tadqiqotda qiyosiy iqtisodiy tahlil, institutsional tahlil, makroiqtisodiy indikatorlarni solishtirish, monetar transmissiya mexanizmini tahlil qilish va ilmiy adabiyotlarni tizimlashtirish usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning empirik bazasini O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki, Xitoy Xalq banki, Xalqaro valyuta jamg‘armasi va Jahon bankining rasmiy hisobotlari tashkil etdi. O‘zbekiston bo‘yicha inflyatsiya, iqtisodiy o‘sish, kreditlash, pul massasi va monetar siyosat ko‘rsatkichlari 2024–2026-yillardagi rasmiy ma’lumotlar asosida tahlil qilindi. Xitoy bo‘yicha esa Xitoy Xalq bankining monetar siyosat hisobotlari va xalqaro tashkilotlarning mamlakat iqtisodiyoti bo‘yicha baholari asos qilib olindi.

Tadqiqotning konseptual yondashuvi quyidagi uch bosqichga asoslandi:

— birinchidan, Xitoy monetar modelining asosiy instrumentlarini aniqlash;

— ikkinchidan, ushbu instrumentlarning O‘zbekistonning amaldagi monetar siyosat mexanizmlari bilan muvofiqligini baholash;

— uchinchidan, O‘zbekiston sharoitida qo‘llash mumkin bo‘lgan instrumentlarni institutsional va makroiqtisodiy cheklovlar nuqtayi nazaridan aniqlash.

Tadqiqotda Xitoy modeli yagona va o‘zgarmas tizim sifatida emas, balki vaqt davomida takomillashgan ko‘p instrumentli monetar boshqaruv mexanizmi sifatida ko‘rib chiqildi.

Natijalar

Xitoy monetar modelining eng muhim xususiyatlaridan biri monetar instrumentlarning ko‘pligidir. Xitoy Xalq banki likvidlikni boshqarishda majburiy zaxira talablari, ochiq bozor operatsiyalari, o‘rta muddatli kreditlash operatsiyalari, qayta kreditlash va boshqa vositalardan foydalanadi. 2024-yilning birinchi yarmida Xitoy Xalq banki majburiy zaxira normasi pasaytirilishi, ochiq bozor operatsiyalari va MLF operatsiyalarini birgalikda qo‘llagan.

Xitoy tajribasining ikkinchi muhim elementi — monetar siyosatning strukturaviy xususiyatidir. Ya’ni markaziy bank nafaqat iqtisodiyotdagi umumiy pul va kredit sharoitlariga, balki kreditlarning qaysi tarmoqlarga yo‘naltirilayotganiga ham ta’sir ko‘rsatadi. 2025-yilda Xitoyda ilmiy-texnologik innovatsiyalar va texnologik transformatsiyani moliyalashtirish uchun 500 mlrd yuan miqdoridagi markaziy bank kreditlash mexanizmi, davlat subsidiyalangan uy-joy loyihalarini qo‘llab-quvvatlash uchun esa 300 mlrd yuan miqdoridagi mexanizm ishga tushirilgan.

Uchinchi jihat — valyuta kursi siyosatidir. Xitoyda renminbi kursi bozor talab va taklifiga asoslangan boshqariladigan suzuvchi kurs rejimi doirasida shakllanadi. Kurs savat valyutalariga nisbatan ham hisobga olinadi. Xitoy Xalq banki kursning haddan tashqari tebranishlarini yumshatishga va bozor kutilmalarini barqarorlashtirishga intiladi.

To‘rtinchi jihat — monetar va makroprudensial siyosatning o‘zaro uyg‘unligidir. Xitoy Xalq banki moliyaviy barqarorlikni saqlash bilan bir qatorda kredit oqimlarining tarkibiy tuzilishiga ham e’tibor beradi.

O‘zbekistonning amaldagi tizimida esa asosiy e’tibor inflyatsiyani 5 foizga tushirishga qaratilgan. Markaziy bankning asosiy stavkasi monetar siyosatning asosiy instrumenti hisoblanadi. 2025-yil mart oyida inflyatsion bosim va yuqori inflyatsion kutilmalar sababli asosiy stavka 13,5 foizdan 14 foizga oshirildi.

2025-yil mart oyida O‘zbekistonda yillik inflyatsiya 10,1 foizga yetgan, uy xo‘jaliklarining inflyatsion kutilmalari 15,3 foiz, tadbirkorlik subyektlarining kutilmalari esa 13,8 foizni tashkil qilgan. Bu holat monetar siyosatning qat’iylashtirilishini talab qilgan.

2025-yil oxiriga kelib inflyatsiya 7,3 foizgacha pasaydi. Shu davrda real YaIM o‘sishi 7,7 foizni tashkil etdi. 2026-yil aprelida inflyatsiya 7,0 foizgacha tushdi, IMF esa inflyatsiyaning 2027-yil oxiriga kelib 5 foizlik targetga yaqinlashishini prognoz qilgan.

Demak, O‘zbekiston monetar tizimi allaqachon nisbatan rivojlangan foizga asoslangan mexanizmni shakllantirgan. Shu sababli Xitoy modelidan foydalanish asosiy stavkani almashtirish emas, balki uning atrofidagi operatsion va strukturaviy instrumentlarni takomillashtirish orqali amalga oshirilishi maqsadga muvofiq.

Tahlil va muhokama

Xitoy modelining O‘zbekiston uchun eng istiqbolli elementi — likvidlikni boshqarish instrumentlarini diversifikatsiya qilishdir. O‘zbekistonda asosiy stavka monetar siyosatning asosiy instrumenti bo‘lib qolishi kerak. Biroq bank tizimidagi qisqa muddatli likvidlik tebranishlarini faqat asosiy stavka orqali boshqarish har doim ham optimal natija bermaydi.

Xitoy tajribasida ochiq bozor operatsiyalari, qisqa va o‘rta muddatli likvidlik operatsiyalari hamda majburiy zaxira mexanizmlari birgalikda qo‘llanadi. Bu instrumentlarning O‘zbekistonda ham

takomillashtirilishi pul bozoridagi stavkalarni barqarorlashtirish va monetar siyosat signalining banklar orqali iqtisodiyotga o‘tishini kuchaytirishi mumkin.

Biroq majburiy zaxira mexanizmini Xitoy tajribasidagi kabi juda faol va tez-tez o‘zgartirish ehtiyotkorlikni talab qiladi. Xitoy bo‘yicha empirik tadqiqotlar majburiy zaxira o‘zgarishlari bank kreditlari dinamikasiga ta’sir qilishini ko‘rsatgan bo‘lsa-da, bank kreditlash kanali monetar transmissiyaning yagona yoki dominant mexanizmi emasligi ham aniqlangan [2]. Xitoyda 2004–2013-yillarda 170 ta bank ma’lumotlari asosida olib borilgan tadqiqot aynan shu jihatni ko‘rsatadi.

Shuning uchun O‘zbekistonda majburiy zaxira normasini monetar siyosatning asosiy instrumentiga aylantirishdan ko‘ra, uni likvidlikni boshqaruvchi yordamchi instrument sifatida qo‘llash maqsadga muvofiq.

Xitoy tajribasidan olinishi mumkin bo‘lgan yana bir muhim yo‘nalish — strukturaviy monetar siyosatdir. O‘zbekiston iqtisodiyotida ishlab chiqarish, eksport, texnologik modernizatsiya, kichik biznes va yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni oshirish zarurati mavjud. Bunday sharoitda Markaziy bankning bozor tamoyillariga asoslangan qayta moliyalashtirish mexanizmlari orqali muayyan ustuvor yo‘nalishlarni qo‘llab-quvvatlashi mumkin.

Biroq bu mexanizm ma’muriy kredit taqsimotiga aylanmasligi kerak. IMF O‘zbekiston moliya sektorida davlatning katta ishtirokini kamaytirish va imtiyozli hamda yo‘naltirilgan kreditlashni bosqichma-bosqich qisqartirish zarurligini ta’kidlagan [3].

Shuning uchun Xitoy tajribasining O‘zbekiston uchun moslashtirilgan varianti “davlat belgilagan korxonaga kredit berish” emas, balki aniq mezonlarga javob beruvchi loyihalarni bozor mexanizmlari orqali qo‘llab-quvvatlash shaklida bo‘lishi kerak.

Masalan, kichik biznes, eksportchi korxonalar yoki texnologik investitsiyalar uchun markaziy bankning qayta moliyalashtirish instrumentlari joriy etilsa, ularga qo‘yiladigan talablar shaffof, vaqtinchalik va o‘lchab bo‘ladigan natijalarga asoslangan bo‘lishi lozim.

Xitoy modelining O‘zbekiston uchun eng murakkab elementi — valyuta kursini boshqarish mexanizmidir. Xitoy iqtisodiyoti ulkan eksport bazasi, katta valyuta zaxiralari va kapital oqimlariga nisbatan o‘ziga xos institutsional cheklovlarga ega. O‘zbekiston esa kapital bozorini liberallashtirish, valyuta bozorini rivojlantirish va bozor mexanizmlarini chuqurlashtirish bosqichida.

O‘zbekiston Markaziy banki valyuta siyosatini erkin suzuvchi kurs rejimi asosida olib borishini belgilagan. IMF ham mamlakatga valyuta kursining moslashuvchanligini oshirishni tavsiya qilgan.

Shuning uchun renminbining boshqariladigan kurs mexanizmini to‘liq ko‘chirish maqsadga muvofiq emas. Buning o‘rniga valyuta bozoridagi keskin va tartibsiz tebranishlarni yumshatish, valyuta likvidligini boshqarish va inflyatsion kutilmalarni barqarorlashtirishga qaratilgan cheklangan intervensiya mexanizmlari qo‘llanishi mumkin.

Monetar transmissiya masalasi ham alohida ahamiyatga ega. Rivojlanayotgan mamlakatlarda foiz stavkasining inflyatsiya va ishlab chiqarishga ta’siri moliyaviy tizimning chuqurligi, banklarning xususiy yoki davlatga tegishliligi, dollarizatsiya va valyuta bozori rivojlanganligiga bog‘liq. 40 ta rivojlanayotgan mamlakat bo‘yicha IMF tadqiqoti foiz stavkasining oshishi ishlab chiqarish va inflyatsiyani pasaytirishi mumkinligini, shuningdek, zamonaviy monetar siyosat instituti va markaziy bankning mustaqilligi transmissiya samaradorligida muhim rol o‘ynashini ko‘rsatgan [4].

O‘zbekiston bo‘yicha IMF tadqiqotida ham monetar transmissiyani kuchaytirish uchun moliya bozorlarini rivojlantirish, bank sektoridagi davlat ulushini kamaytirish va Markaziy bankning institutsional salohiyatini mustahkamlash zarurligi qayd etilgan [1].

Shundan kelib chiqib, Xitoy modelidan olinishi kerak bo‘lgan asosiy dars — instrumentlarning ko‘pligi emas, balki ularning bir-birini to‘ldiruvchi tizim sifatida ishlashidir.

O‘zbekiston uchun quyidagi adaptiv modelni shakllantirish mumkin:

Birinchi yo‘nalish — foiz siyosati. Asosiy stavka inflyatsion targetlashning bosh instrumenti bo‘lib qoladi.

Ikkinchi yo‘nalish — likvidlikni boshqarish. Repo, reverse repo, depozit va boshqa qisqa muddatli instrumentlardan foydalanish takomillashtiriladi.

Uchinchi yo‘nalish — strukturaviy qayta moliyalashtirish. Innovatsiya, eksport, kichik biznes va yashil investitsiyalar uchun bozor tamoyillariga asoslangan vaqtinchalik moliyalashtirish mexanizmlari ishlab chiqilishi mumkin.

To‘rtinchi yo‘nalish — makroprudensial siyosat. Tez kredit kengayishi, uy-joy bozori yoki iste’mol kreditlaridagi ortiqcha o‘sish moliyaviy barqarorlikka xavf tug‘dirgan hollarda makroprudensial instrumentlardan foydalanish mumkin.

Beshinchi yo‘nalish — valyuta siyosati. Xitoyning boshqariladigan kurs modelini emas, balki valyuta bozoridagi keskin nomutanosibliklarni yumshatish tajribasini tanlab olish maqsadga muvofiq.

Oltinchi yo‘nalish — monetar kommunikatsiya. Markaziy bank qarorlarining iqtisodiyot ishtirokchilariga ta’sirini kuchaytirish uchun prognozlar, qarorlar sabablari va risk ssenariylarini muntazam tushuntirish zarur.

Xitoy tajribasining yana bir muhim jihati — monetar va fiskal siyosat o‘rtasidagi muvofiqlikdir. Xitoyning so‘nggi yillardagi iqtisodiy siyosatida fiskal va monetar qo‘llab-quvvatlash choralarining birgalikda ishlatilishi kuzatilmoqda. Jahon banki 2025-yilda Xitoy iqtisodiyotida fiskal va monetar qo‘llab-quvvatlash ichki talabni rag‘batlantirishda muhim rol o‘ynaganini qayd etgan.

O‘zbekiston uchun bu masala ayniqsa dolzarb, chunki fiskal ekspansiya va kredit o‘sishi bir vaqtning o‘zida kuchaygan taqdirda inflyatsion bosim yuzaga kelishi mumkin. Shu sababli monetar siyosatning samaradorligi faqat Markaziy bank qarorlariga emas, balki fiskal siyosatning yo‘nalishiga ham bog‘liq.

IMF 2026-yilgi O‘zbekiston bo‘yicha bahosida inflyatsiyani 5 foizlik targetga olib kelish uchun qat’iy monetar siyosat bilan bir qatorda fiskal intizom va tarkibiy islohotlar zarurligini ta’kidlagan.

Xitoy tajribasining O‘zbekistonda qo‘llanishida yana bir muhim cheklov — iqtisodiyotlarning miqyosi va moliyaviy tizimlarining farqliligidir. Xitoyda juda katta va diversifikatsiyalangan kapital bozori, ulkan bank tizimi, eksport sektori va davlat moliya institutlari mavjud. O‘zbekistonda esa moliyaviy vositachilik chuqurligi, kapital bozori va bank sektorining tarkibi boshqacha. Shuning uchun Xitoy tajribasidan foydalanish “benchmarking” emas, balki “policy adaptation” tamoyiliga asoslanishi kerak.

Natijada O‘zbekiston uchun eng maqbul modelni “Xitoy modeli”ning to‘liq nusxasi sifatida emas, balki **inflyatsion targetlash + rivojlangan likvidlik boshqaruvi + cheklangan strukturaviy monetar instrumentlar + makroprudensial siyosat + moslashuvchan valyuta kursi** kombinatsiyasi sifatida tasavvur qilish mumkin.

Xulosa

Tadqiqot natijalari O‘zbekiston iqtisodiyotini monetar tartibga solishda Xitoy tajribasidan foydalanish imkoniyatlari mavjudligini ko‘rsatadi. Biroq Xitoy monetar modelini to‘liq ko‘chirish O‘zbekiston iqtisodiyoti va amaldagi institutsional tizimining o‘ziga xos xususiyatlari sababli maqsadga muvofiq emas.

O‘zbekiston 2020-yildan boshlab inflyatsion targetlash rejimini qo‘llab kelmoqda va Markaziy bankning o‘rta muddatli maqsadi 5 foizlik inflyatsiyani ta’minlashdan iborat. Shu sababli Xitoy tajribasi ushbu rejimni almashtirish uchun emas, balki uning operatsion samaradorligini oshirish uchun foydalanilishi lozim.

Tadqiqot asosida quyidagi ilmiy-amaliy xulosalarga kelindi.

Birinchidan, Xitoyning ko‘p instrumentli likvidlik boshqaruvi O‘zbekiston uchun eng mos elementlardan biridir. Markaziy bankning asosiy stavkasi bilan bir qatorda repo, reverse repo, depozit va boshqa operatsion instrumentlarning samarali ishlashi monetar transmissiyani kuchaytirishi mumkin.

Ikkinchidan, Xitoyning strukturaviy monetar siyosat instrumentlaridan O‘zbekiston sharoitida selektiv tarzda foydalanish mumkin. Bunday mexanizmlar innovatsiya, eksport, kichik biznes va yashil investitsiyalarni moliyalashtirishga xizmat qilishi mumkin. Biroq ular ma’muriy kredit taqsimotiga aylanmasligi kerak.

Uchinchidan, majburiy zaxira instrumentidan foydalanishda ehtiyotkorlik zarur. Xitoy tajribasi zaxira talablarining kredit o‘sishiga ta’sirini ko‘rsatadi, biroq uning monetar transmissiyadagi roli boshqa instrumentlar bilan birgalikda baholanishi lozim [2].

To‘rtinchidan, Xitoyning boshqariladigan valyuta kursi modelini O‘zbekistonga to‘liq joriy etish tavsiya etilmaydi. O‘zbekistonning inflyatsion targetlash rejimi va valyuta bozorini liberallashtirish siyosati moslashuvchan kurs mexanizmini talab qiladi.

Beshinchidan, O‘zbekiston uchun Xitoy tajribasining eng muhim institutsional sabog‘i — monetar, makroprudensial va fiskal siyosatlarning o‘zaro muvofiqligini kuchaytirishdir.

Oltinchidan, monetar siyosatning uzoq muddatli samaradorligi instrumentlar soniga emas, balki ularning iqtisodiyotga uzatilish mexanizmi, Markaziy bankning institutsional mustaqilligi, bank tizimining raqobatbardoshligi va moliya bozorlarining chuqurligiga bog‘liq.

Shunday qilib, O‘zbekiston uchun maqbul strategiya **“Xitoy monetar modelini joriy etish” emas, balki Xitoy tajribasining samarali instrumentlarini O‘zbekistonning inflyatsion targetlash tizimiga moslashtirish**dan iborat. Mazkur yondashuv narxlar barqarorligini saqlagan holda iqtisodiy o‘sishning sifatini oshirish, moliyaviy resurslarning samarali taqsimlanishini yaxshilash va monetar siyosat transmissiyasini kuchaytirishga xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Al Rasasi M., Cabezon E. Uzbekistan’s Transition to Inflation Targeting. IMF Working Paper No. 2022/229. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2022. **27 b.**, foydalanilgan: **1–27-betlar**.
2. Glocker C., Towbin P. Reserve Requirements and the Bank Lending Channel in China. Journal of Macroeconomics, Vol. 50, 2016, pp. **37–50**, foydalanilgan: **37–50-betlar**.
3. International Monetary Fund. Republic of Uzbekistan: 2025 Article IV Consultation—Press Release; Staff Report. IMF Country Report No. 2025/143. Washington, D.C., 2025. **95 b.**, foydalanilgan: **1–95-betlar**.

4. Brandão-Marques L., Gelos G., Harjes T., Sahay R., Xue Y. Monetary Policy Transmission in Emerging Markets and Developing Economies. IMF Working Paper No. 2020/035. Washington, D.C.: IMF, 2020. **54 b.**, foydalanilgan: **1–54-betlar**.
5. International Monetary Fund. People's Republic of China: 2025 Article IV Consultation—Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director. IMF Country Report No. 2026/044. Washington, D.C., 2026. **121 b.**, foydalanilgan: **1–121-betlar**.
6. People's Bank of China. China Monetary Policy Report, Q2 2024. Beijing: People's Bank of China, 2024. **foydalanilgan sahifalar: 1–15-betlar**.
7. People's Bank of China. China Monetary Policy Report, Q1 2025. Beijing: People's Bank of China, 2025. **foydalanilgan sahifalar: 1–18-betlar**.
8. People's Bank of China. China Monetary Policy Report. Beijing: People's Bank of China, December 2025. **foydalanilgan sahifalar: 1–20-betlar**.
9. World Bank. China Economic Update: Unlocking Consumption to Sustain Growth in China. Washington, D.C.: World Bank, June 2025. **foydalanilgan sahifalar: 1–30-betlar**.
10. World Bank. China Economic Update: Rebalancing Growth. Washington, D.C.: World Bank, July 2026. **foydalanilgan sahifalar: 1–40-betlar**.
11. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. Monetary Policy Guidelines for 2026–2028. Tashkent: Central Bank of Uzbekistan, 2025. **foydalanilgan sahifalar: 1–40-betlar**.
12. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. Monetary Policy Report for IV Quarter of 2025. Tashkent: Central Bank of Uzbekistan, 2026. **foydalanilgan sahifalar: 1–30-betlar**.
13. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. Monetary Policy Objective and Principles. Tashkent: Central Bank of Uzbekistan, 2024. **foydalanilgan sahifalar: elektron nashr, "Monetary Policy Objective" va "Inflation Targeting Regime" bo'limlari**.
14. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. Monetary Policy Guidelines for 2024 and the Period of 2025–2026. Tashkent: Central Bank of Uzbekistan, 2023. **foydalanilgan sahifalar: 27–35-betlar**.
15. International Monetary Fund. Uzbekistan: Staff Concluding Statement of the 2026 Article IV Mission. Washington, D.C.: IMF, 2026. **foydalanilgan sahifalar: elektron nashr, "Monetary and Exchange Rate Policy" bo'limi**.
16. International Monetary Fund. Uzbekistan: Staff Concluding Statement of the 2025 Article IV Mission. Washington, D.C.: IMF, 2025. **foydalanilgan sahifalar: elektron nashr, "Monetary and Exchange Rate Policy" bo'limi**.
17. Umarova K. Inflation Targeting as a Factor in the Development of the Country's Monetary Policy. Economics and Innovative Technologies, Vol. 11, No. 1, 2023. **foydalanilgan sahifalar: maqolaning to'liq matni**.
18. Duskobilov U.S. Transition to Inflation Targeting in Uzbekistan: Goals and Objectives. Journal of International Finance and Accounting, 2023. **foydalanilgan sahifalar: maqolaning to'liq matni**.